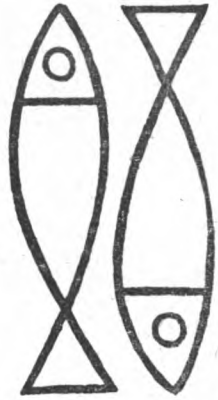

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

H. SMIT — DEN HELDER

Een jaloers God!

„En Jerobeam zeide bij zichzelf: ... Indien dit volk optrekt om slachtoffers te brengen in de tempel des HEREN te Jeruzalem, zal het hart van dit volk terugkeren tot hun heer, tot Rehabeam, de koning van Juda ...” (I Koningen 12 : 26-27).

Als we horen van de jaloersheid van God en dan de naam van Jerobeam tegenkomen, dan is het verband ons wel duidelijk. De jaloersheid, de naijver van de HERE — gaat het daarover niet in het tweede gebod? En zijn we met dat tweede gebod ook niet precies op het terrein van Jerobeam's zonde?

Ja, daar ligt dus wel een duidelijk verband.

En toch is het de vraag, of we de jaloersheid van God al niet eerder in de geschiedenis van Jerobeam tegenkomen. Niet woordelijk, maar wel zakelijk. Als Jerobeam's zonde nog niet volgroeid is. Als de gouden kalveren er nog niet staan.

In zijn prachtige (Korte) verklaring van de boeken der Koningen wijst Prof. Van Gelderen op die uiterst merkwaardige weergave van Jerobeam's gedachten. De koning is bang, dat het hart van dit volk zal ... terugkeren (!) tot ... hun héér (!), tot Rehabeam, de koning van Juda. In het diepst van Jerobeam's gedachten staat Rehabeam dus nog altijd te boek als „hun heer”, als de wettige koning van de tien stammen! En de inwoners van het Tienstammenrijk zijn voor Jerobeam nog steeds de wettige onderdanen van Rehabeam! Zij zijn wel van Rehabeam afgefallen, maar hun hart kan nog altijd naar hem terugkeren!

Als één of andere fanatieke Judeeër dat nu nog dacht — Akkoord! Maar het gaat hier nota bene om Jerobeam!

Wat heeft de historieschrijver van de Heilige Geest een diep inzicht ontvangen om het zó te kunnen zeggen. Om zo onverbloemd te kunnen uiten, wat Jerobeam zelfs in de binnenkamer nooit had durven uitspreken! De grote koning ziet Rehabeam als de rechtmatige heer! Hij ziet zichzelf dus als de rebèl. Succesvol tot nú toe, maar zonder werkelijke rechten. En morgen ...!

Maar dat is toch een raadsel! Waaróm voelt Jerobeam het zo? Waarom denkt hij zo weinig ... koninklijk? Waarom zo weinig zekerheid? Láf was hij niet! Het raadsel wordt alleen maar groter, als we ons de geschiedenis nog eens indenken. Jerobeam was door het volk als koning geïnstalleerd (vers 20). Maar de loop van de dingen was toch ook duidelijk door God zo geleid (vers 24). Het woord van de HERE was vervuld. De HERE zèlf had gezegd: „... Ik geef u de tien stammen...” (11 : 31). Aan welke zekerheid ontbreekt het Jerobeam dan nog? Waarom durft hij niet rustig te zijn? Waarom durft hij eigenlijk niet kóning te zijn? Wat had de HERE dan nog méer moeten doen?

Had de boodschap van de HERE dan zo weinig voor Jerobeam betekend? Neen, die boodschap was voor hem bepaald een gróte stimulans geweest! Maar met dát woord moeten we voorzichtig zijn. Een stimulans. Ja. Maar hoe? En waartoe?

Soms wordt een mens door de boodschap van de HERE wel getróffen, maar niet werkelijk overwónnen en vervuld. De boodschap komt dan wèl in zijn hart en leven binnen. Maar vervolgens neemt die mens zèlf de leiding! Dan moet de boodschap zich als het ware voegen naar de kronkelwegen van een geest die donker is en donker blijft. En het resultaat is vreselijk. Op een droeve manier lijkt de mens dan op zo'n merkwaardige lachspiegel: Een engel kijkt erin (de boodschap van God), een monster kijkt eruit (wat de mens ervan maakt)!

Voor Jacob was Gods belofte een stimulans! Maar hoe? Hij doofde met linzenmoes de laatste vonken in het hart van zijn broer en hij bedroog zijn blinde vader!

En Jerobeam? Ook hij ontving door de boodschap van God een machtige stimulans. We vinden immers die boodschap vermeld in het verhaal van ... zijn opstand tegen koning Salomo! Als verkláring van die opstand (11 : 27)! Wat is het mooi, als de boodschap van God een mens beweegt tot een werk van geloof! Wat is het erg, als die boodschap een mens brengt tot een werk, dat de plaats van het geloof inneemt! Tot een werk van óngeduld, dat kind van óngelóóf, die zuster van óngeréchtigheid! En zó is het helaas gegaan met Jerobeam!

En dán komt uit, dat de HERE een jaloers God is. Dat Hij niet kan samenzijn met andere goden in ons hart! Hij kan het niet aanvaarden, dat een mens de boodschap hoort en dan toch zèlf de leiding neemt. Hij kan het niet verdragen, dat ons arglistig hart de boodschap van God uitwerkt tot een produkt van ónze óngerechtigheid! Jerobeam wil God niet dienen. Hij wil zich wel van God bedienen. Om zo zichzelf te dienen! Hij wil het plan van de HERE niet dienen. God moet Jerobeam's plannen dienen. Jerobeam is zichzelf tot god! En wat gebeurt er dan? Hoe werkt die zonde dóór? Hoe werkt het oordeel zich uit? God láát Zich niet combineren met een afgod. Hij laat Zich niet „gebruiken” tot ónze doeleinden. Hij trekt Zich terug! Hij laat Jerobeam zijn goddelijk Gezicht niet meer zien. Jerobeam wil Hem niet dienen (zonde). Straks kán Jerobeam God niet meer vinden, als hij vrede en rust behoeft (oordeel). Dan moet hij terugvallen op zijn eigen god, dat betekent: op zichzelf, op zijn eigen kracht, op zijn eigen bronnen! Zeker, het woord van de HERE „komt uit”! Maar dat betekent niet meer, dat ... „Gods belofte heerlijk wordt vervuld”. God laat zijn Gezicht niet meer zien aan deze koning. En dan? Terwijl iedereen in de omgeving spreekt van voorspoed en succes, mogelijk ook nog van „kennelijke zegen”, treffen we de hoofdpersoon ellendig, arm en naakt aan! Teruggeworpen op zichzelf. Een rebèl. Tot nú toe succesvol. Maar morgen ...? Zichzèlf tot toevlucht. Arm bij rijkdom. Hongerig bij een volle tafel. Ellendig in eigen land!

Toen Jacob bij al zijn rijkdom arm en naakt was, toen hij letterlijk geen been meer had om op te staan, toen aanvaardde hij zijn afbraak. Toen won hij de strijd door zich eindelijk helemaal aan de HERE te verliezen. — „Ik laat U niet gaan, tenzij Gij mij zegent” (Gen. 32 : 26). En toen wás hij gezegend!

Als Jerobeam bij al zijn „succes” arm en naakt is, dan gaat hij helaas met een vreselijke consequentie op zijn eigen paden dóór. Daar verrijzen de beelden. Het is niet zo, dat het rijk verenigd wordt tot de vrees van 's HEREN Naam. Het is zo, dat de verering van de Naam diensten moet verlenen tot de éénheid van het rijk! God blijft de dienende omljsting van de ene centrale figuur, van koning Jerobeam. En zó komt de ondergang!

Is het u misschien wel eens overkomen? Een jubileum! Men wijst er op, dat de HERE in uw leven zijn beloften zo trouw heeft vervuld. En u? U spreekt het niet tegen. Het woord van God is stellig „uitgekomen” immers? En toch, de goede woorden „pakken” niet werkelijk. Het maakt u droevig. Waarom wegen al die rijke woorden niet op tegen de angstige spanning, waarin deze of gene zakelijke transactie u heeft gebracht?

Hebt u het misschien wel eens zo beleefd? Een kerkelijk jubileum! Men spreekt goede woorden en gewaagt van de trouw des HEREN. U spreekt het niet tegen. Stel je voor! Maar waarom „pakt” het niet werkelijk? Men zingt zo mooi van „het zalig lot mij door uw ginst gegeven”. Maar waarom neemt het uw angst niet weg, uw angst voor een „noodlottige” keer in de omstandigheden van „onze” kerk?

Rijke woorden! Rijke beloften! Waarom blijf ik zo leeg, zo arm?

Waarom blijf ik de zakenman, die tot nú toe succes heeft gehad, maar morgen ...? Waarom blijven we de zwoegers, die de kerkelijke problemen tot nú toe het hoofd konden bieden, maar morgen ...? Zou het ook te maken hebben met die jaloersheid van God? Zouden we op onszelf worden teruggeworpen, omdat de HERE beslist niet wil dienen als de omljsting van „ons” plannenrijke leven? Dan moeten we ons bekeren! Niet in schijn maar echt!

Niet tot een godsdienstige ijver waarin we ten diepste „via een omweg” onszèlf weer dienen! Maar tot die wonderlijke harmonie van jezelf geheel verliezen en alles winnen — „Ik laat U niet gaan, tenzij Gij mij zegent!”

KERKELIJK Leven

Door de bocht heen —
van Francke naar Bremmer

In het artikel van de vorige week heb ik een overzicht gegeven van de scherpe, principiële kritiek die door ds Francke werd uitgebracht op de huidige gang van zaken in het G.P.V.

De samenwerking met het N.E.V. zoals die door de Generale Verbondsraad van het G.P.V. was voorgesteld en — dat zeggen we er nu bij — op 4 maart door de Algemene Vergadering daarvan werd aanvaard, is naar zijn overtuiging een verloochening van het authentieke karakter van het G.P.V. Het is een verraad van wat het G.P.V. naar zijn oorspronkelijke bedoeling was en beoogde.

Het G.P.V. was volgens ds F. een **kerkelijke** partij. In die zin dat zij gebonden was aan de belijdenis van de kerk en dat van de tot dat verbond behorende kiesverenigingen alleen zij lid konden worden die **metterdaad** trouw waren aan de confessie. Met name aan wat deze omtrent de kerk zegt. En dat zijn alleen de leden van de kerken die zich vrijmaakten van de leerbesluiten en schorsingen welke in de jaren veertig plaats vonden en die daaraan trouw bleven. Anders gezegd: leden van deze partij kunnen alleen zijn leden van de **ware** kerken. In Nederland zijn dat uitsluitend de vrijgemaakte kerken welke de synode van Hoogeveen volgen. Andere christenen kunnen geen lid zijn van een Gereformeerde kiesvereniging en met hen kan niet worden samengewerkt op principieel politiek terrein.

Wanneer men van de diep insnijdende kritiek van ds Francke kennis neemt komt als vanzelf de vraag op: wie is trouw gebleven aan het oorspronkelijke uitgangspunt, het originele grondbeginsel van het G.P.V.: ds Francke of zijn opposenten?

Of, anders gezegd: wie heeft het oude spoor waarin het G.P.V. zich ongeveer twintig jaar voortbewoog verlaten; ds Francke of zij die hij zo scherp kritiseerde?

Op deze vraag willen wij een antwoord zoeken.

We zullen daartoe het woord geven aan enkele prominenten uit de kringen van het G.P.V.

De lezers zullen daarin over voldoende materiaal beschikken om de gestelde vraag te kunnen beantwoorden.

★ ★ ★

In het jaar 1961 verklaarde de toenmalige voorzitter van het G.P.V., W. G. Beeftink, kort en krachtig: „het G.P.V. is een **kerkelijke** partij in zoverre dat haar (zijn!) grondslag is de belijdenis van de kerk. En de leden van de kiesvereniging zijn mensen, die deze belijdenis als hun geloof hebben aangenomen en uit deze belijdenis willen leven in de politieke strijd waarin de **HERE** hen plaatst.”

Beeftink liet deze zin vet drukken. Het „aannemen van de belijdenis als hun geloof” is voor hem in concreto het lid zijn van de ware, dat wil zeggen: de vrijgemaakte kerk.¹⁾

Na Beeftink geven wij het woord aan dr Verbrugh.

Jaren geleden was deze voor een veel omvattende concentratie van christenen tot het voeren van een christelijke politiek. Maar een jaar of tien geleden uitte hij zich geheel anders.

Men leze wat hij toen schreef: „Wij stellen nu de vraag: mogen wij ervan uitgaan dat

ons G.P.V. een geloofsgemeenschap vormt, ja of neen?

Ons antwoord kan ondubbelzinnig zijn: ja. Zie naar onze grondslag in het reglement, art. 2a. Wij vangen onze vergaderingen aan met gebed tot de God die wij belijden, wij mogen elkaar broeders en zusters noemen, wij mogen elkaar aanspreken in geloofstaal, vanuit de belijdenis en vanuit de Schrift, en wij rekenen erop dat bij ons als doorlopende norm in het gehele leven geldt: het Woordgezag bovenal, ook boven kerkelijke hiërarchieën. En zo, als liefhebbers van Woordmacht, van Christus' Koningschap boven alles, gaan wij samen aan de slag. Zo vormen wij het G.P.V.”

De geloofsgemeenschap die door het G.P.V. wordt gevormd moet nu ook volgens dr Verbrugh zichtbare criteria hebben. Want „in de politiek moeten er **zichtbare criteria** zijn, waarnaar een organisatie zich kan richten. Schrift en belijdenis geven hiervoor dan ook duidelijke normen (b.v. Joh. 8, 31; Matth. 16, 19; Art. 28 en 29 N.G.B.) Zie ook Calvin Institutie IV, 1.

In het kerklidmaatschap hebben wij daarom iets dat wij kunnen zien, en waarvan wij kunnen uitgaan als wij ons bezig houden met politiek (dat iets anders is dan de arbeid van een zendeling). **Vandaar dat wij in het politieke leven steeds het zich daadwerkelijk willen verenigen met de eenheid van de echte, ware kerk van Christus als criterium moeten kiezen.**”²⁾

Ook deze uitspraken van dr Verbrugh zijn duidelijk en ondubbelzinnig.

Het meewerken in de politieke activiteit van het G.P.V. is volgens de woorden van dr Verbrugh uit 1968 eveneens volstrekt gebonden aan het lid-zijn van „de echte, ware kerk.”

★ ★ ★

In de kwestie die ons bezig houdt is uiteraard ook het oordeel van de heer Jongeling van belang.

Jongeling hield zich ten opzichte van de vele conflicten die het G.P.V. in de eerste jaren van zijn bestaan beroerden veelal op de achtergrond.³⁾ Het ging en gaat bij hem vooral om de bloei en groei van het **Gereformeerd Gezinsblad**, dat nu als „eerste naam” die van **Nationaal Dagblad** draagt. Toch heeft hij zich over de nu in geding zijnde kwestie in vroegere jaren zeer duidelijk uitgelaten.

In het Geref. Gezinsblad van 13 mei 1958 schreef hij b.v.: „Wie **niets** ziet van de grote dingen welke de **HEERE** heeft gedaan in de reformatie der kerk, (hiermee bedoelde de heer J. de vrijmaking) kan ons ook in de politiek niet waarlijk verstaan al deelt hij mogelijk onze bezwaren tegen de P(ubliekrechtelijke) B(edrijfs) O(rganisatie) of het federalisme.

In hetzelfde jaar liet de heer Jongeling zich over deze kwestie nog duidelijker uit. Hij deed dat in een reeks artikelen die hij onder de titel „Trouw aan de ene eed” van 3-13 december in zijn lijfblad plaatste.

In deze artikelen citeerde hij vooreerst met algehele instemming de volgende, door de voorzitter van het G.P.V. op de voorjaarsvergadering daarvan op 27 maart 1951 gesproken woorden: „Neen, wij zullen de anderen niet loslaten, maar in onze gelederen van strijd is voor hen alleen maar plaats, indien zij zich bekeren tot de waarachtige gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren. Het

²⁾ Zie: Politeuma, 14e jaarg., no. 1/2, jan. en febr. 1961. In dit nr. van Politeuma vindt men ook het citaat van dr Verbrugh.

³⁾ Ook in de uitvoerige documentatie welke over de verhouding van G.P.V. en N.E.V. het licht zag mist men het oordeel van Jongeling.

G.P.V. is niet een evangelisatie-instituut, maar een gemeenschap van broeders en zusters, die in de geest elkander in gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren onder hun enige Koning hebben gevonden.” In verband met wat hij zo als norm voor het lid-zijn van het G.P.V. proclameerde citeerde deze voorzitter de psalm: „'t Verkeerde hart, in **Wien** 't mij ook mag blijken, zal uit mijn huis en van mijn omgang wijken, mijn gunst zal hen die boze wegen gaan, nooit gadeslaan!”

En Jongeling laat op het zo juist genoemde citaat onmiddellijk deze, door dezelfde voorzitter geschreven, woorden volgen: „Laten wij dan goed bedenken, dat wij ons klaar hebben bewust te zijn het verband van politiek en kerk. De betekenis van de belijdenis van de kerk des Heeren voor het politieke levensterrein. Wij zullen dan ook zien, dat wij eenvoudig niet mogen samenwerken met hen, die de zaak van de kerk hebben willen verraden, omdat wij op die manier ook heel het staatkundig bestel in de war sturen”.

Na deze uitspraken van de toenmalige voorzitter overgenomen te hebben schreef Jongeling zelf: „Het is wel duidelijk hoe van het begin af in deze dingen de lijn van het G.P.V. is geweest. Er werd in dezen een **rechte, schriftuurlijke** lijn getrokken. Moge het zo blijven!”

In een volgend artikel liet Jongeling zich zo horen:

„Het is een merkwaardige samenloop van omstandigheden dat thans, nu het G.P.V. a.h.w. op de drempel van de Tweede Kamer staat, sommige woordvoerders van politiek-bezwaarden in en buiten de A.R.-Partij, die echter aan kerkelijke vrijmaking niet denken, zich tot het G.P.V. wenden met de vraag, of zij en degenen die het met hen eens zijn, als leden in volle rechten toegang kunnen krijgen tot het Gereformeerd Politiek Verbond.

Daar ligt voor het G.P.V. een **verzoeking** in. Een man b.v. als dr Zeegers, die zijn vraag heel concreet gesteld heeft, is ongetwijfeld iemand van grote kwaliteiten. Wie zou hem en sommige andere figuren, b.v. uit de Althusius-stichting, wanneer wij louter letten op capaciteiten, niet gaarne in ons midden zien! In wetenschappelijke bekwaamheid en politieke geschooldheid steken zij immers boven de meesten van ons uit!

Jawel. Maar zijn wij dan de historie vergeten? Het G.P.V. is **in de kerk geboren**, uit de **reformatie** der kerk voortgekomen. Wie de Vrijmaking niet ziet als een werk Gods tot behoud van Zijn Kerk, wie de kerkgemeenschap blijft onderhouden met degenen die leer- en tuchtbesluiten namen welke de voortgang van het reformatoerisch denken ook voor de politiek moesten afremmen, met hen die afzetten en uitbannen in de Naam des Heeren, en **weigert** kerkgemeenschap te onderhouden met hen die om hun trouw werden uitgebannen, hoe kan zó iemand, waarlijk eensgeestes met ons zijn?

Hoe komt het dat het politiek getuigenis van het G.P.V. vandaag anders, schriftuurlijker is dan dat van de A.R.-Partij? Doordat er **Vrijmaking**, reformatie is geweest!... Dáárdoor werd de kerk weer de krachtcentrale, de vuurhaard, voor het gehele leven, ook voor het politieke leven. En wie dat niet **ziet** en daaraan geen deel wil hebben, die is niet waarlijk eensgeestes met ons, ook niet in de politiek, al lopen zijn politieke opvattingen op sommigen concrete punten misschien parallel met de onze!...

Als er bij ons in de politiek weer een zuiver en schriftuurlijk geluid wordt gehoord, dat **elders** steeds meer gaat ontbreken, hoe komt dat dan? Men leest toch geen druiven van doornen of vijgen van distelen! Dat komt door de reformatie der kerk! Prijst dan niet de vruchten, terwijl gij de wortel verwerpt, maar laat u met ons in de wortel inenten!”⁴⁾

★ ★ ★

In verband met de huidige crisis in het G.P.V. is het belangwekkend te lezen dat in dezelfde tijd waarin het bovenstaande werd

⁴⁾ ——— de regel dat alleen leden van ware kerken lid van een Geref. Kiesver. mogen wel uitzonderingen worden toegelaten. Maar alleen t.o.v. lieden die, hoewel niet „vrijgemaakt” toch de vrijmaking als reformatie waarden en in eigen kring strijden voor reformatie van de kerk.

¹⁾ De uitdrukking: „aannemen van de belijdenis als hun geloof” is vreemd. Bedoeld zal zijn: aannemen van de belijdenis als vertolking of uitdrukking van hun geloof.

VIERHOUTEN — D. W.L. MILO

EEN GELUKKIG MENS

Voor de blijmoedige
is het altijd feest.
(Salomo)

Een Arabisch spreekwoord zegt: gooi een gelukkig mens in zee — hij komt er uit met een vis in zijn hand. Die spreuk stond in mijn Succesagenda.

Nu word ik niet betaald om reclame te maken voor deze nuttige agenda — hoewel daar veel goeds van te zeggen zou zijn. Bijvoorbeeld dat zij de meest accurate en bescheidenste secretaresse is, die een zakenman zich kan wensen; zijn trouwste vriendin buiten zijn vrouw en nooit haar rivaal. Maar bovendien biedt deze agenda elke dag een spreuk, op zondagen zelfs een spreuk, aangelengd met een scheut geestelijkheid. En onlangs dus dat Arabische spreekwoord: gooi een gelukkig mens in zee — hij komt er uit met een vis in zijn hand.

Hoe langer u daar over nadenkt, hoe meer het u doet. Wij westerlingen praten vaak maar zo voor het vaderland weg — aan spraken komen wij niet toe. Maar er zijn volkeren, die eerst diep nadenken — en dan nóg niets zeggen. Moet het hoge woord er tenslotte uit — dan kan het zo maar een stuk oosterse wijsheid worden.

Want denk eens mee. Wat een drama steekt daar achter: een man oppakken, hem met vereende krachten naar het gangboord van een schip dragen, hem ritmisch zwaaien als een beweegoffer en dan van je een, van je twee, van je drie in Godsnaam. Daar gaat hij de plons in — als een dode, die in volle zee overboord wordt gezet. Auf Nichtwiedersehen.

Maar kijk aan. De man is onweersaanbaar in zijn veerkracht. Hij zal zich daar zo maar de voeten laten spoelen! Hij komt lachend boven en zal die kerels laten zien dat ze hem niet klein krijgen. Langs een ankerketting klimt hij al aan boord. En wat houdt hij in zijn hand? Een forse vis, in het voorbijgaan uit de zee gepikt. Hij maakte van de nood een deugd. Hij is rijker dan zijn gezellen: een vis en een ervaring rijker. Maar dan nóg veel rijker: hij is een gelukkig mens en daarom niet klein te krijgen.

—o—

Herkent u het negatief van dit portret? Juist, u denkt aan Jona. Geen gelukkig mens. Integendeel, een diep ongelukkig man. Hij was zo gelukkig geweest, tot Gods bondsvolk te behoren. Hij was zo gelukkig geweest met de wetenschap, dat alle goddelozen Gods

toorn te wachten stond. Maar hij was diep ongelukkig geworden toen hij opdracht kreeg, de goddeloze inwoners van Nineve de wet Gods te lezen. Hij zag het risico van bekering, vergeving en genade. Hij wist wel dat God in staat was zijn parlen voor de zwijnen te werpen, zijn genade en goedertierenheid aan heidenen te schenken.

De ongelukkige. Hij werd door matrozen opgepakt, naar het gangboord gedragen, heen en weer geslingerd als een zoenoffer toen van je een, van je twee, van je drie in Godsnaam. Daar ging hij de plons in, auf Nichtwiedersehen. De ongelukkige. Kwam niet meer boven met een vis in de hand. Nee, erger. Er kwam een vis langs, die hem uit volle zee oppikte. En als u denkt dat dit het eind van Jona was? Nee, de vis wilde hem niet eens pruimen: spuwde hem nog uit ook.

—o—

Daar zit toch wat in, nietwaar? Iemand zat maandenlang te tobben over muizenissen. U weet wel hoe dat gaat: hoe langer je ermee bezig bent, hoe groter de narigheden worden. Ze groeien je boven het hoofd, ze houden je uit de slaap, ze vreten aan je geluk en aan je maagwand. De man hield het dan ook niet uit: moest krijsend zijn nood lucht geven.

Hij kreeg goede raad van een gelukkig mens. Die zei hem: neem een vel papier en een potlood. Trek een verticale lijn door het midden van het papier. Schrijf links van de lijn al je muizenissen genummerd op. Schrijf rechts van de lijn al je zegeningen eveneens genummerd op. En let eens op hoe de balans doorslaat.

Het resultaat was ongelooflijk. Op slag was onze tobber van zijn depressies af. Toen ze op papier moesten komen waren de meeste muizenissen te klein voor een volzin. Maar de zegeningen groeiden van de voorzijde naar de achterzijde van het papier!

Eigenlijk is een man niet gelukkig als hij geen tegenspoed heeft gehad. Zoals het licht ons toelicht, wanneer we uit het duister komen. Zo huppelen we naar huis, wanneer de dokter zegt dat het niets is. Een oud latijns spreekwoord zegt, dat de palm eerst onder druk (van een zware steen) zuiver rechtstandig omhoog wil groeien. Psalm 119 zegt dat het goed is voor ons, verdrukt te zijn geweest. Je hebt soms jongelui — pas getrouwd en dan al kibbelen — die mekaar zat zijn. Dan zegt hun omgeving: ze moeten eerst maar eens wat meemaken, eerst maar eens tegenslag hebben. En ja hoor — dan weten ze voortaan hoe gelukkig ze zijn. Dan weten ze van de nood een deugd te maken; uit ongeluk voorspoed te putten. „Des avonds vernacht het geween en des morgens is er gejuich”.

Dat boven komen. Een badmeester gooide altijd zijn nieuwe leerlingetjes „in het diepe” en lette dan goed op. Als ze lachend bovenkwamen had hij verder geen zorg over ze. Maar als ze angstig bovenkwamen, rondkeken en naar de wal zwommen — moesten ze eerst verder oefenen in het ondiepe bad.

—o—

En neem nu ons volk, onze om-

geving, onszelf. Hebben wij ooit zo'n rijke tijd gekend als vandaag? Maar voor de kijkbuis en uit de kranten verneem je bijna alleen nog van moorden, berovingen, verkrachtingen, overvallen, onrecht, vervuiling, ontevredenheid. Als u Ouwe Dries had gekend — nou dan had u verhalen over armoede gehoord!

Dries was heel jong al stroper. Wat wilt u: in dat grote gezin moest wat te eten zijn. En op een dag zei zijn moeder: Driesjong er is niets meer in huis; hier zijn nog een paar patronen, neem vaders geweer en schiet wat voor de pot. Dries antwoordde: ik wete bie God niet, waar ik nog wat kan streupen. Maar Dries was christelijk-bijgelovig opgevoed: hij gooide zijn pet omhoog en bij 't neerkomen wees de klep de goede richting aan. Voor de middag kwam Dries thuis met twee hazen onder zijn jas. Hij had heel niet geweten, dat er nog twee hazen in 't veld zaten — want hij had die opdracht al zo vaak uitgevoerd. De rimpels van de lach stonden in Dries' oude gezicht gegroefd. Dries was een gelukkig man. Hij had van alles gezien, maar vooral dat de rechtvaardige water en brood gegarandeerd zijn. Daarom kon hij tegen een stootje.

—o—

Geluk is dan ook niet: het bezit van alles wat het bezitten waard is. Geluk is eerder: het evenwicht gevonden te hebben tussen behoeften en hun vervulling. Dat evenwicht hebben we dus zelf in de hand. Kunnen onze behoeften bepaald niet vervuld worden, dan moeten we die behoeften zelf maar eens aanpakken: een toontje lager doen zingen. „Onze ziel stil zetten”, zei David. Als een gespeend kind, dat bij zijn moeder kan zijn zonder te zeuren.

Kent u rijke mensen? Dan zult u gemerkt hebben dat rijke mensen niet altijd gelukkige mensen zijn. Of kent u arme mensen? Dan moet het u zijn opgevallen, dat armoede het geluk van gelukkige mensen moeilijk klein kan krijgen.

Kent u de ballade van de zieke koning? De koning had alle dokters geraadpleegd, alle middelen geslikt, zich aan alle kuren onderworpen. Noppes zozegde. Toen ging hij naar een wijze kluisenaar. Die zei: „u zult beter worden o koning, als u één nacht slaapt in het hemd van een gelukkig mens.” En laat nu de hele hofhouding geen enkel mens tellen, in wiens hemd de koning beter werd! De stad werd uitgekamd naar gelukkige mensen. Ze waren er niet. Eindelijk werd de man gevonden, die in armoede, gebrek, ziekte en narigheid zijn dagelijkse lach had behouden. Hij werd aangehouden en voorgeleid voor de koning. „Voor één nacht”, sprak de koning — „trek je hemd uit en leen het mij”. Dat had hij gedacht, o bittere ontgoocheling. Want de laatste regel van de ballade luidt: 't gelukskind had geen hemd aan 't lijf!

—o—

„Geef mij geen rijkdom en geen armoede”, vroeg Agur. „Geef mij liever precies genoeg”. Reken maar dat Agur wist hoe rijkdom en armoede zijn geluk bedreigden. Hij moest zien te laveren tussen de Scilla en de Charibdis: between the devil and the deep blue sea, zegt men ook wel.

Om gelukkig te worden — ja wat dacht u, zou daar geen recept voor zijn? Natuurlijk is daar een recept voor. Begin elke dag maar met „dank u” tegen God de Heere te zeggen. Dank u voor deze nieuwe morgen, dank u voor deze nieuwe dag. Dank u dat ik met al mijn zorgen bij U komen mag. En dan zijn daar nog veel meer coupletten van. U komt er niet mee klaar. U blijft danken als u naar uw werk fietst — maar wel goed uitkijken natuurlijk. En op uw werk kan er nog een lach af. Zelfs tegenslag roept een lach op, want het had erger kunnen zijn. Glead u uit over een bananeschil? „Gelukkig maar”, zei Jan de Hartog, „want onder de elektrische tram was erger geweest”. Een dankbaar leven is een blij leven; het is de Heere psalmzingen, zo lang u er nog bent.

En kijk eens naar Habakuk. Ook zo'n kleine profeet, als Jona. Maar wat een verschil. Die had alle oordelen Gods aangekondigd over het bondsvolk en wist wat het was: te beven op de plaats, met sidderende mond. Maar hij zag verder dan de komende ramp van Babel. Hij zag achter de donderbui het avondrood van Gods verzoening en vrede. En hij eindigde zijn onheilsprophetie met een lofzang: „al zal de vijgeboom dan voor ons niet meer bloeien, en de wijnstok ons zijn vrucht niet meer geven, de akkers verlaten en de stallen leeggehaald worden — dan zal ik nóg juichen en jubelen in de God van mijn geluk!” Kijk, die Habakuk was een gelukkig mens — hij was niet klein te krijgen. Vandaag zouden we zeggen: al zal de Rijn een compleet riool worden, al zal de lucht boven Nederland om gasmaskers vragen, al zal er geen plekje onbedorven natuur overblijven en al zal er voor onze kleinkinderen geen toekomst mogelijk zijn — dan nog blijf ik zingen van het nieuwe Jerusalem en van God de Heere, die alle dingen nieuw maakt.

Zie dat u zo gelukkig wordt. Men zal u benijden en lastig vallen om uw geluk. Hebt u broeders met wie u brood en wijn deelde en die u na dato een schop onder uw zitvlak gaven? Het is hún probleem, niet het uwe.

Ondervindt u laster, vervolging; spreekt men liegende allerlei kwaad over u? Het gaat om hún galblaas — maar u kunt er wel zalig om zijn. Treft u ziekte en leed? Zelfs bij het naderen van de dood zijn er uitkomsten bij de Heere. Overvalt u eenzaamheid, ouderdom? Uw troost is dat u niet van uzelf bent, maar eigendom van onze Heiland. Dat kan niemand u afnemen.

Zie dat u zo gelukkig wordt. Men zal u in zee gooien: in de volkeren, in de zee van het leven, straks in de zee van de dood. De zee is een veelzijdig symbool. Maar ná de dood is het leven u bereid: God neemt u op in zijne heerlijkheid.

U komt lachend boven. Een vis in de hand. U weet toch, dat de vis het symbool van Christus is? In Christus is zelfs het sterven winst: u loopt bij Hem aan de hand. U zit altijd goed. Zelfs tegenslagen worden voor u ten goede gekeerd. Van de nood wordt een deugd gemaakt. Uit verlies komt winst voort. In Christus bent u meer dan overwinnaar — zelfs als u er bij ondergaat. U komt lachend boven!

AMSTERDAM — H. E. S. WOLDRING

*Christen-student-zijn**tussen konservatisme en progressiviteit*

Een 25-jarig jubileum

In het voorjaar van 1947 werd door enkele vrijgemaakt-gereformeerde studenten in Groningen besloten om een Vereniging van Gereformeerde studenten (v.g.s.) op te richten. Deze vereniging kreeg de naam van de bekende predikant uit de Afscheiding „Hendrik de Cock”.

In hetzelfde jaar werd in Amsterdam ook een v.g.s. opgericht. In latere jaren werden deze voorbeelden in andere universiteitssteden gevolgd.

Dit jaar viere de verenigingen in Groningen en Amsterdam hun 25-jarig bestaan, hetgeen een reden is om in dit blad aandacht te besteden aan het studentenleven. *)

■ INLEIDING

Wie tegenwoordig het bestaan van de christelijke verenigingen en organisaties verdedigt, heeft de wind niet mee. Hij heeft de wind zelfs duidelijk tegen.

Er wordt tegenwoordig veel gesproken over ontzuiling en over dekonfessionalisering.

Ook wordt er binnen veel verenigingen geklaagd over het grote aantal leden dat zelden of nooit aan de verenigingsactiviteiten deelneemt.

Al deze moeilijkheden gelden ook voor een christelijke studentenvereniging. Voor de studentenverenigingen in het algemeen geldt ook nog, dat de meeste studenten zich tegenwoordig niet meer bij een studentenvereniging aansluiten.

Vroeger (voor de tweede wereldoorlog en de eerste jaren daarna) vormden de studenten, die geen lid van een studentenvereniging waren een minderheid. Tegenwoordig is het omgekeerde het geval. Dit betekent natuurlijk niet, dat christelijke studentenverenigingen dáárom zonder meer opgeheven zouden moeten worden. Het betekent echter wel, dat het bestaansrecht van zo'n vereniging allerm minst vanzelfsprekend is. Je moet goede argumenten hebben om het bestaansrecht aan anderen duidelijk te maken.

Overigens: niet alleen aan anderen. Je moet jezelf regelmatig met deze vragen konfronteren om geargumenteed van een christelijke studentenvereniging lid te zijn en binnen zo'n vereniging te werken.

Dit is geen overbodige luxe. Het

is noodzakelijk deze vragen binnen een vereniging regelmatig aan de orde te stellen, want het bestaansrecht van een vereniging is niet alleen te verdedigen met: de vereniging bestaat nu eenmaal. Men moet antwoord kunnen geven op het „waarom” van het bestaan van een studentenvereniging. M.a.w. men moet de aan het bestaansrecht ten grondslag liggende bestaansredenen kunnen verantwoorden.

Wanneer dit laatste ontbreekt, wordt de vereniging van binnen uitgehold en zal deze innerlijke geestloosheid er na verloop van tijd toe leiden dat zij in elkaar zakt. Hier komt bij dat het haast altijd een zwakke kant van het leven van christen-studenten geweest is, dat hun levensstijl zich in slechts weinig dingen onderscheidde van de levensstijl van niet-christenen. Men verontschuldigde zich niet zelden met de woorden: wij zijn ook maar mensen.

Ook door christenen wordt tegenwoordig meer aksent gelegd op woorden als solidariteit, medemenselijkheid, humaniteit e.a.

De bijbelse karakteristiek „Gij geheel anders, want gij hebt Christus leren kennen”, lijkt in het levensgevoel van velen te vervagen.

■ IN HET VERLEDEN LIGT HET HEDEN...

Op 9 februari 1886 werd in Leiden de studentenvereniging „Hendrik de Cock” opgericht. Het was aanvankelijk een klein groepje studenten, waarvan enkele leden in Amsterdam woonden. (De in 1947 in Groningen opgerichte v.g.s. „Hendrik de Cock” heeft haar naam eigenlijk ontleend aan

deze oude Leidse vereniging.) Alleen leden van de van Ned. Herv. Kerk afgescheiden kerken (de toenmalige Chr. Geref. Kerken) konden zich bij deze vereniging aansluiten. Zij die in 1886 de N.H. Kerk verlieten en de Doeleantie vormden mochten geen lid worden.

Na 1892, toen „afgescheidenen” en „dolerenden” zich verenigden, was dit probleem opgelost. Leden van de N.H. Kerk konden echter nog geen lid worden. Toch begon men in te zien, dat kerkelijke gescheidenheid niet tot gescheidenheid in het verenigingsleven behoeft te leiden. Men besefte, dat men met studenten die lid waren van de N.H. Kerk één was in het geloof en goed zou kunnen samenwerken.

De nieuwe eeuw werd goed begonnen: in 1900 werd de binding van het lidmaatschap van de studentenvereniging „Hendrik de Cock” aan de Geref. Kerken afgeschaft.

Ook in andere universiteitssteden ontstonden studentenverenigingen zoals „Hendrik de Cock” in Leiden, die met elkaar een landelijke unie vormden. Deze unie kreeg in 1905 de naam Societas Studiosorum Reformatorum. Afgekort: S.S.R.

Hoewel in de beginperiode van „Hendrik de Cock” in Leiden reeds statutendiskussies gevoerd werden en allerlei onbenullige ruzieën plaatsvonden, valt het op dat reeds in 1894 binnen deze vereniging van „afgescheidenen” studenten „tekenen van verval” gekonstateerd werden.

Er werd niet alleen kritiek op de levensstijl uitgeoefend, ook op andere punten was het christelijk karakter van de vereniging in discussie. Er werd volgens verschillende leden te weinig gestuurd binnen de vereniging en te weinig gewerkt aan de vorming van de christen-studenten.

In de loop van de geschiedenis van S.S.R. zijn deze klachten regelmatig gehoord.

Niet alleen bij S.S.R. Ook binnen de Verenigingen van Gereformeerde Studenten zijn dit geen onbekende problemen.

Het christelijk karakter van „Hendrik de Cock” en van S.S.R. stonden op papier krachtig geformuleerd, maar in het verenigingsleven kwam dit lang niet altijd tot uiting. Het gedrag op de sociëteit, het soms lage nivo van de gesprekken, het overmatig dankgebruik vormden steeds opnieuw een aanleiding om over het karakter en de taak van een christelijke studentenvereniging te spreken.

Men mag het studentenleven niet beoordelen, zonder oog te hebben voor de humor en de vrolijkheid. Andere uitingen van het studentenleven als zinloos nachtbraken, veel drinken, stoer doen en soms „bekakt” doen, verdienen op zichzelf weinig waardering.

Met de woorden „weinig waardering” druk ik me opzettelijk voorzichtig uit. Het leven van verschillende studenten, die zich als feestneuzen gedragen, maakt op buitenstaanders vaak de indruk van oppervlakkigheid en losbolligheid. Niet zelden is het echter een masker, dat geestelijke nood en ellende moet verbergen. Wat zich aan het oog van de meeste mensen onttrekt is, dat onder studenten tot diep in de nacht lange gesprekken gevoerd worden, die diepgaand en van grote betekenis zijn.

De geschiedenis van S.S.R. en die van de v.g.s.-en en van andere christelijke studentenorganisaties kennen bepaalde inzinkingsperiodes. Ondanks dat, zijn er velen die met grote dankbaarheid terugdenken aan de tijd toen zij lid waren van hun studentenvereniging. Juist omdat deze vereniging en de vrienden die zij via de vereniging leerden kennen zeer wezenlijk hebben bijgedragen tot hun vorming en wat dit betreft niet in de laatste plaats tot hun geloofsleven.

Het is goed zo nu en dan eens achterom te kijken.

Je moet natuurlijk niet in het verleden gaan leven en dat romaniseren.

De tijd gaat verder en je moet met je tijd mee.

Men vervalt echter in een stuurlaas meedrijven op de stroom van de tijd — zonder verantwoordelijkheid voor de naaste toekomst — wanneer men geen vast steunpunt heeft.

Daarom is het goed aandacht te hebben voor het doel en de motivering voor het doel van een christelijke studentenvereniging. Ook moet men oog hebben voor de daarmee gepaard gaande activiteiten en problemen.

Het gaat niet aan bepaalde organisatievormen en oude studenten gebruiken te verdedigen. Men zou mij dan terecht konservatief kunnen noemen.

Wat bewoog hen, die met christelijke studentenverenigingen begonnen?

Wat bewoog hen, die voor dit werk steeds weer warm liepen?

Welke motieven zitten achter dit streven?

Over het ontstaan van christelijke studentenverenigingen is wel opgemerkt: zij zijn niet zo zeer uit berekening, maar uit nood geboren.

Volgende week gaan wij hier verder op in.

*) Het gaat hier om een uitwerking van een lezing voor de v.g.s. „Hendrik de Cock” te Groningen.

Vervolg van pagina 394

KERKELIJK Leven

geschreven ds Francke in het orgaan van het G.P.V. uitbundig werd geprezen. In wat hij schreef, zo vernemen we, klopte het hart van de politiek van het G.P.V.

Dr Verbrugh b.v. liet zich over ds Francke als volgt uit: „In 1949 sprak hij op de eerste jaarvergadering van ons Verbond een rede uit, getiteld „De enige grondslag, de betekenis van de Belijdenis voor de politiek”. Deze rede is uitgegeven door ons Verbond en staat vol met vele „richtlijnen” voor de actuele politiek, die Francke uit de belijdenis aanwees. Zo b.v. als Francke schreef (blz. 10), dat „christelijke politiek” die is, dat wij als belijders van de naam des Heren ook het gehele leven als volk en natie zien onder de eis van Gods wet. Het gemenebest moet onder Gods geboden, onder het koningschap van Christus staan. Het volksleven, nationaal en internationaal, moet worden geleid en bestuurd en geregeerd overeenkomstig de ordinaatiën des Heren in Zijn Woord. Als burgers hebben wij de roeping van Godswege te ijveren voor zulk een regering.

Hier klopte reeds het hart van de politiek van het G.P.V.

En zo ging Francke verder. Als er één hard studeerde en stimuleerde tot studie en activiteit dan was hij het. Hoeveel belangrijk werk heeft hij niet alleen al op sociaal gebied gepubliceerd? Francke wilde dat er op allerlei gebied zouden worden gepubliceerd

en hij probeerde zelf het voorbeeld te geven.”⁵⁾

☆☆☆

Ik zal nu ophouden met citeren.

Wat men in het bovenstaande gelezen heeft is meer dan duidelijk.

Het is precies hetzelfde als wat ds Francke thans over het karakter van het G.P.V. zegt.

Niet zijn opponenten maar ds Francke is trouw gebleven aan wat in en door het G.P.V. gedurende bijna twintig jaren over de grondslag, het lidmaatschap, de arbeid van het G.P.V. is gezegd.

De opponenten van ds Francke — dat wil na 4 maart zeggen: ook de partij zelf — zijn een nieuwe koers ingeslagen. Zij zijn „door de bocht gegaan.”

De partij heeft thans een beslissing genomen waartoe dr Bremmer haar reeds in 1958 adviseerde. Deze schreef namelijk toen in Petahja (12e jaarg. no. 1): „Wij hopen, dat het mogelijk zal zijn met representatieve figuren uit de kring der „bezwaarden” over de huidige A.R.-Partij tot een christelijk en open gesprek te komen. Dat zou een zegen zijn voor verdere actie van het Gereformeerd Politiek Verbond. Het moet mogelijk zijn op een politiek program, gefundeerd in Schrift en confessie, allen te verenigen die ons in de door Groen en Kuyper gewezen koers volgen.”

Tot zover dr Bremmer.

Het door hem gesuggereerde gesprek is gevoerd.

De vereniging op de grondslag van een politiek program werd een feit.

C. V.

⁵⁾ Voor een paar weken schreef ds D. van Dijk nog in zijn kerkbode, dat een goede politieke partij een kerkelijke partij moet zijn. „Niet in die zin, lat de kerk in de partij de touwtjes in handen houdt, maar in deze zin, dat de leden van de partij, ook samen vergaderen rondom één kansel. Alléén zo zullen wij er op mogen rekenen, dat de partij op den duur het recht, het waarachtig Schriftuurlijke spoor houdt. Ik ben er van overtuigd, dat wij als G.P.V. de hand daar aan moeten houden.

Boekbespreking

De Heilige Schrift in de Cahiers voor de gemeente.

Dit is de titel van een geschrift van de hand van dr J. Schelhaas Hzn, uitgegeven door Oosterbaan en Le Cointre n.v. te Goes in 1971. Te lang heeft het op aankondiging in ons blad liggen wachten, waarvoor we ons bij deze willen verontschuldigen.

Het geschrift heeft als neventitel: Cahier uit de gemeente. Door deze neventitel, zo is de bedoeling, wordt het gesteld tegenover de Cahiers voor de gemeente, die door de firma Kok te Kampen zijn uitgegeven en waarvan sommigen verschillende herdrukken hebben beleefd.

Deze Cahiers voor de gemeente, die de firma Kok uitgeeft, werden tot nu toe geschreven door verschillende theologen zowel van de Vrije Universiteit te Amsterdam als van de Theologische Hogeschool aan de Oudestraat te Kampen. De meest bekende zijn: Verstaat gij wat gij leest? van dr H. M. Kuitert; Over Schrift en Inspiratie van dr G. P. Hartvelt; van dr D. C. Mulder, Heilig Woord en Heilige Schrift in de religies; van drs Tj. Baarda, De betrouwbaarheid van de Evangelieën. Deze Cahiers voor de gemeente zijn gepubliceerd met de bedoeling de leden van de Gereformeerde Kerken in Nederland, die wij synodale kerken plegen te noemen, in de eerste plaats, en voorts ieder die lezen wil,

gewillig te helpen maken om de zogenaamde nieuwere inzichten inzake de beschouwing van de heilige Schrift, te aanvaarden. Men spreekt over nieuwere inzichten met betrekking tot de schriftbeschuwing. Dit is niet helemaal juist. De nieuwere of zogenaamd nieuwere inzichten hebben niet alleen betrekking op de beschouwing omtrent de heilige Schrift (in dit geval zou het een formele aangelegenheid zijn), maar zij hebben alles te maken met de Schrift zelve, haar inhoud en haar uitlegging. De zogenaamde nieuwere inzichten hebben via de beschouwing der Schrift direct te maken met de waardering van de Schrift en haar inhoud.

Als men voorbeeld te noemen, de historische betrouwbaarheid van de evangelieën van Mattheus, Markus en Lukas wordt weggevoerd dan heeft dit alles te maken met de zaak waarover het in deze evangelieën gaat. Dan heeft dit alles te maken met de Christus. Dien we op geen andere wijze kennen dan uit de geschriften van het Nieuwe Testament.

Als men een ander voorbeeld te noemen, de betekenis van de inhoud van Genesis 1-3 en de werkdaggedracht der gebeurtenissen waaraan de meddelingen worden gedaan, wordt de Schrift, dan raakt dit veel meer de Schriftbeschuwing.

Dit heeft de Schrift op het oog. En dit heeft hij de Schrift.

Hij is van mening dat er behoefte is aan Cahiers uit de gemeente, waarin stelling wordt genomen over de nieuwere inzichten inzake de Schrift. Hij is van dit zijn Cahier over de Heilige Schrift, zoals zij in de Cahiers voor de gemeente ter sprake komen, besproken wordt. Dit is een nauwkeurige beschrijving van de inhoud. Hij behandelt de inhoud, de goddelijkheid, de betrouwbaarheid, het gezag, de exegese en de harmonisatie van de heilige Schrift.

De inhoud van het geschrift bestaat uit deze zes hoofdstukken. De schrijver verdient onze dank omdat hij zich veel moeite heeft getroost in de verschillende hoofdstukken nauwkeurig na te gaan wat in de Cahiers voor de gemeente aan opvattingen aan de man worden gebracht inzake de genoemde onderwerpen, de goddelijkheid, de menselijkheid, de betrouwbaarheid, het gezag van de Schrift enz.

Hij heeft daarna die verschillende opvattingen kritisch besproken. Kritisch vanuit de heilige Schrift. „Ik luister daarbij naar de Heilige Schrift, zoals zij van zichzelf getuigt en zich geeft”, zo omschrijft hij zelf zijn methode op blz. 5.

Zijn uitgangspunt omschrijft hij daar als volgt: „Geen Schriftbeschuwing, maar de Heilige Schrift zelf maakt uit, hoe zij wil worden aanvaard en moet worden verstaan. Dat zij zich ook presenteert overeenkomstig haar intentie en pretentie vraagt hierbij speciale aandacht, omdat de Cahiers voor de gemeente telkens de presentatie aan kritiek onderwerpen.”

„De Heilige Schrift is het Woord van God.” „Zij vraagt eenvoudig geloof en volstreekte gehoorzaamheid.” blz. 6.

Tot zover over uitgangspunt en methode van dr Schelhaas in dit geschrift. Wij delen zijn uitgangspunt volledig.

Over zijn methode zijn we niet volledig in onze schik.

We kunnen er niet aan denken hetgeen in de verschillende hoofdstukken ter sprake komt, in deze aankondiging te releveren en onze uitspraak dat we over zijn methode niet volledig in onze schik zijn, te verduidelijken bij verschillende onderdelen.

Om echter van onze belangstelling en grote waardering blijk te geven, willen we trachten onze kritische uitspraak over zijn methode te verduidelijken.

W zijn van mening dat zij zich soms te ver heeft laten meevoeren op de weg van de problematiek die zij, wier opvattingen hij bestrijdt, aan de orde hebben gesteld. Met een paar voorbeelden zal ik proberen deze uitspraak te verduidelijken.

In het hoofdstuk over de goddelijkheid van de heilige Schrift komt het „directe ingrijpen” van God bij de inspiratie van de profeten en bijbelschrijvers ter sprake. Het schijnt dat dr Hartvelt dit „directe ingrijpen” ontken, omdat naar zijn mening het aannemen van zulk een „direct ingrijpen” van God, niet voldoende zou rekenen met de menselijkheid van de schrijvers. Het „directe ingrijpen” aannemen zou betekenen volgens dr Hartvelt, dat men de mechanische inspiratietheorie zou hebben vervangen door de organische, maar dat die vervanging in feite weinig of niets veranderd zou hebben terzake van de inspiratie-theorie.

Met het handhaven van een „directe ingeving” blijft men naar het oordeel van dr Hartvelt, in een mechanische inspiratietheorie hangen, ook al noemt men deze theorie dan voortaan organisch.

Dr Schelhaas betoogt dan vrij uitvoerig dat dr Hartvelt hier „mechanisch” en „direct” met elkaar verwart. Mechanisch en direct zijn helemaal niet aan elkaar gelijk, zegt dr Schelhaas. Nu dat zal wel waar zijn. Dit geloof ik tenminste. Maar ik ben overtuigd, dat dit betoog en deze redenering op dit vlak met betrekking tot de zaak die hier aan de orde is, niemand helpt en geen enkele verheldering brengt. (blz. 7 en 8).

Het zou naar mijn bescheiden mening beter geweest zijn de kritiek van dr Hartvelt op de theorie van de organische inspiratie maar te laten voor wat zij is, doch duidelijk te maken, dat de mechanische opvatting inzake de inspiratie en óók de zogenaamde organische opvatting beide theorieën zijn met betrekking tot een ondoorgrondelijk fenomeen, namelijk het verschijnsel van het profetisme — dat is de verschijning van het Woord, de Logos van de levende God. In alle vormen van openbaring is deze Logoswerkzaamheid, of deze Messiaanse werkzaamheid het essentiële, de autoriteit zelf, omdat zij de creatieve daad van de Logos, van het eeuwige Woord is, dat bij God was en dat God is.

Tegen deze achtergrond zou het dan niet zo heel moeilijk zijn om in het licht te stellen, dat ook de (eventuele) theorie van dr Hartvelt zelf, een menselijk bedenkensel is omtrent de ondoorgrondelijke zaak van de verschijning van het Woord in de geschiedenis.

Ik heb hier op het ogenblik geen ander woordenboek ter beschikking dan het verklarend Handwoordenboek der Nederlandse taal van Koenen-Endepols. Welnu dit zegt bij het woord „theorie”: kennis, welke in bespiegeling bestaat, zonder dat deze met enige praktische oefening verbonden is; afgetrokken beschouwing; leer der grondregels ener wetenschap. U kunt wat mij betreft kiezen welke betekenis hier het dichtst bij de theorieën inzake heet profetisme komt. Ik voor mij kies voor de tweede betekenis. U mag er wat mij betreft anders over denken. Hoe het zij de theorie over deze ondoorgrondelijke zaak blijft een pover pogen er iets van onder woorden te brengen. Het is het beste ons aan de Schrift zelf te houden. Dat doet dr Schelhaas overigens. Daar zijn we dankbaar voor.

Een tweede voorbeeld. Op blz. 19 geeft dr Schelhaas een citaat van dr H. M. Kuitert over „inspiratie”. Het is een citaat uit „Anders gezegd” blz. 36.

Wij geven uit dit langere citaat twee zinnen. „Het zou een misverstand zijn te menen dat Gods bijzondere zorg zich langs andere dan gewoon menselijke wegen over de Schriften heeft uitgestrekt. Een dergelijke supernaturalistisch openbaringsbegrip is niet te handhaven.”

Dr Schelhaas concludeert op blz. 20, dat dr K. klaarblijkelijk niet wil weten van een rechtstreeks spreken van God, hoewel de Schrift dit onmiskenbaar leert. Geheel akkoord. Dr Schelhaas vervolgt: „Is er geen rechtstreeks spreken van God, dan kan er van een echt partnerschap van God met de mensen geen sprake zijn, zoals we reeds stelden. Hiermee treedt de onmogelijkheid van de leer van dr Kuitert in het licht.”

Wat wil deze laatste uitspraak?

Is dat nou wel waar?

Naar het mij voorkomt is deze stelling niet juist.

Er volgt immers uit dat er van een echt partnerschap tussen God en ons nieuwtestamentische christenen geen sprake is. God spreekt immers tot ons zeer reëel, maar niet rechtstreeks. Hij spreekt tot ons door het woord van de profeten en apostelen.

Hij spreekt tot ons door de hoogste Profeet. Die in het intermediaal. Hij is de Middelaar Gods en der mensen.

Mij zou het veel liever zijn tegen dr Kuitert's stelling die wij citeerden, op te merken dat het geloven in het profetisme, in de Logoswerkzaamheid vanzelfsprekend geloven is in dat wat boven, „supra” het natuurlijke is omdat het creatieve van de Schepper niet samenvalt met de „natura”, het door de Schepper geschapene.

Blijkbaar wil Kuitert als ik zijn stelling woordelijk mag nemen het „supra” schrappen uit dit woord supernaturalistisch. Dan houdt hij een naturalistisch openbaringsbegrip over. Dat wil zeggen— weer als ik zijn opmerking mag lezen zoals die er staat — dat hij eigenlijk in de bijbel niet anders dan puur menselijke geschriften een een puur menselijke verzameling van puur menselijke geschriften ziet. Hoogstens geven zij ons menselijke verhalen over God en menselijke denkbeelden over God. Misschien zelfs wel vrome emotionele uitingen van mensen, die het zo goed meenden met elkaar en met God.

Mij dunkt dit is bij gewoon lezen van wat er in het citaat van dr Kuitert staat, de enige conclusie die men kan trekken.

Dat betekent dat op dit punt dan het gesprek uit is tussen hen die de heilige Schrift begeren te lezen als het schriftgeworden Woord van God en hen die in duidelijk ongehoof de Schrift willen benaderen.

Ik acht helderheid in een discussie zeer belangrijk. Het is overbodig te zeggen dat we niet spreken over de mens dr Kuitert in zijn verhouding tot God maar over hetgeen dr Kuitert publiek meent te moeten maken met betrekking tot zijn visie op de heilige Schrift.

Tot zover de beide voorbeelden die we ter verduidelijking geven van onze uitspraak, dat wij met de methode door dr Schelhaas gevolgd niet zo erg ingenomen zijn. Wel met zijn uitgangspunt. Zijn uitgangspunt: geen

Schriftbeschouwing, maar de Schrift zelf, delen wij volkomen.

Wij moeten er van uitgaan dat in alle vormen van de openbaring God Zich langs andere dan gewoon menselijke wegen begeven.

In alle vormen van de openbaring is de werkzaamheid van de Messias het essentiële. Daarom is het profetisch woord vast en doen wij wel er acht op te geven. (2 Petrus 1 : 19).

Daarom laat ook geen profetie der Schrift een eigenmachtige uitlegging toe. Nooit is profetie voortgekomen uit de wil van een mens, maar door de heilige Geest gedreven hebben mensen van Godswege gesproken. (vers 20 en 21).

Daarin ligt het gezag van de profetie. De profetie draagt gezag in zichzelf. Zij is autopistos. Dat is zo omdat in de profetie de transcendentale werkzaamheid van de Schepper is.

Het ligt voor de hand dat dit gezag van het profetisch Woord niet wordt verminderd wat betreft de in schrift overgebrachte conceptie, zoals wij die van de profeten gekregen hebben. Dit gezag is in het door de profetien genconcipeerde schriftelijke woord uitgedrukt.

Wie stelt, zoals dr Kuitert, dat God geen andere dan gewoon menselijke wegen heeft begaan in zijn zorg voor de Schriften, die heeft met het openbaringsgegeven van het profetisme gebroken en de messiaanse werkzaamheid genivelleerd tot het gewoon humane.

Ook ten aanzien van het verstaan der Schriften gaat dit door. De hermeneuse van de Schriftwoorden wordt door dit humanistisch uitgangspunt beheerst. Die is in wezen niet verschillend van de benadering en de hermeneuse van gewoon menselijke geschriften.

Wie dit uitgangspunt heeft gekozen met betrekking tot het verstaan van de Schriften, die gelooft niet wat Paulus heeft geschreven in 1 Kor. 2 : 14, dat tot recht verstaan van de Schriften er een levensbetrekking tussen de Messias en ons moet zijn. Wij spreken woorden, die niet door menselijke wijsheid, maar door de Geest Gods geleerd zijn. Doch een ongeestelijk mens aanvaardt niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is.

AMSTERDAM

J. MEESTER

EEN VERZOEK AAN DE KERKERADEN (EN PENNINGMEESTERS) VAN DE „KERKEN BUITEN VERBAND”

Op de vergadering van 1 mei 1971 te Zwolle, waar bijna alle kerken „buiten verband” waren vertegenwoordigd, is afgesproken, dat de kosten, verbonden aan die vergadering en de vergadering van 31 oktober 1970 achteraf zouden worden voldaan door een storting op de girorekening van de penningmeester van de Gereformeerde Kerk van Zwolle.

In het verslag van die vergadering stond dan ook: „Ter dekking van de kosten... verzoeken wij u, een bedrag van f 15,— per kerk over te willen maken op de postrekening 1878087 t.n.v. de penningmeester van de Gereformeerde Kerk van Zwolle, Ravelstraat 2, Zwolle (met vermelding: vergadering van kerken).”

Op dit verzoek is tot op heden gereageerd door nog geen twintig kerken.

Dat is natuurlijk geen onwil, doodeenvoudig vergeten.

We zouden natuurlijk alle kerken opnieuw een brief hierover kunnen sturen, maar dat kost opnieuw geld.

Zoudt u daarom uit eigener beweging willen nagaan, of door u aan de afspraak is voldaan?

Hartelijk dank, bij voorbaat.

M. Lok

Persschouw

Tegen eenzijdige informatie

Ik heb in deze rubriek reeds meermalen geageerd tegen eenzijdige informatie. En ik wil dat blijven doen.

De informatie die wij van de links-georiënteerde dagbladen, zoals Trouw, en radio plus televisie ontvangen is globaal genomen zo gruwelijk eenzijdig dat die een juiste oordeelsvorming ten enenmale verhindert.

Wat ik in deze rubriek in dit opzicht doe zie men alleen als een concretisering van de fundamentele rechtsregel audi et alteram partem. D.w.z. hoor ook de andere partij. Ik laat hier eerst volgen een fragment uit een artikel uit „De Kandelaar” het kerkbladje van de Geref. Kerk van Amsterdam-West.

Hier is het:

„Een staaltje van vooringenomen schrijfwijze vond ik in een Wending-nummer in een artikel van de Belgische hoogleraar Prof. François Hontart: „Zuidelijk Afrika en de Portugese koloniale gebieden. Hij deelt mee dat in Angola het aantal kinderen bij het lager onderwijs in de periode van 1960-1966 steeg van 104.000 tot 225.000. Je zou zeggen: Dat gaat daar dus de goede kant uit. Als kritische noot volgt er dan achter: „Maar het zijn voor een groot deel kinderen van Portugese kolonisten.” pag. 111. Als men nu weet dat er in 1968 ongeveer 350.000 Portugezen in Angola zijn, terwijl er in 1960 172.000 waren, dan moet men hier wel haast aan een kinderkruistocht naar Angola denken. In Mozambique steeg het aantal leerlingen op de Afrikaanse lagere scholen in de periode van 1959-1967 van 7000 tot 92.000, schrijft deze hoogleraar. In plaats echter van een compliment aan Portugal schrijft hij zuur: „Maar deze snelle, zij het nog betrekkelijke groei kan onder de druk van de gebeurtenissen op de lange duur alleen maar gevolgen hebben, die in het nadeel van het koloniale regiem zijn.”

Dat is nu bevooroordeelde voorlichting.”

Iedereen is wel op de hoogte van de grote aktie van het z.g. Angola-komit , dat onder de leus: Koffie voor Nederland, bloed in Angola, een geweldige aktie voerde en voert.

De grote koffiehandelaars in Nederland hebben — zoals ze eerlijk zeggen op louter commerciële gronden — besloten de Angola-koffie niet meer te verwerken. Ze vervangen die door minder goede en duurdere soorten. Dat ze daarmee Portugal voor geen cent benadelen weten ze heel goed. Dat is een gevolg van de organisatie van de wereldhandel in de koffie en de kwaliteit van de Angola-koffie.

Over de actie van het Angola-komit  heeft onlangs de gezant van Portugal iets gezegd. Ik citeer het volgende uit een interview met hem dat in De Telegraaf werd gepubliceerd.

„Dr Carlos Fernandes, de ambassadeur van Portugal in ons land, is diep geschokt. Hij begrijpt niet hoe het mogelijk is dat het z.g. Angola-comité — „kleine groep linkse extremisten” — in staat blijkt te zijn om door middel van chantage, misleidende propaganda, truc-foto's en bedreigingen, dertien miljoen vrije Nederlanders voor te schrijven welke soort koffie ze wel en niet mogen drinken.

Volgens dat comité zou Angola-koffie „bloedkoffie” zijn, omdat hij het produkt is van dwangarbeid van Angolese mannen, vrouwen en kinderen. Maar dr Fernandes ontkent dit ten stelligste. Hij kan voor zijn ontkenning bovendien keiharde steun aanvoeren in de vorm van een rapport van de Internationale Arbeidsorganisatie in Genève, waarbij alle vakcentrales zijn aangesloten.

Een commissie van deze — bepaald niet rechtse — organisatie stelde in 1971 een omvangrijk onderzoek ter plaatse in en kwam onomstotelijk tot de conclusie, dat er geen spoor van dwangarbeid is te vinden. In dat rapport werd bovendien een tabel opgenomen van minimumlonen, waaruit, volgens dr Fernandes, blijkt dat de arbeidsvoorwaarden in Angola — op Zuid-Afrika na — tot de beste van geheel Afrika behoren!

„Het Angola-comité weet heel goed dat de zaken zo liggen,” zegt de ambassadeur. „Het weet ook heel goed dat de z.g. bevrijdingsbeweging geen centimeter Angolees grondgebied controleert. En dat de belasting op koffie helemaal niet gebruikt wordt voor de aankoop van wapens voor het Portugese leger, maar in overeenstemming met de bepalingen van de Internationale Koffie-overeenkomst wordt gebruikt voor technische, sociale en economische verbetering van de koffieproduktcentra.

De ambassadeur is van plan om ten overvloede de Tweede Kamerleden, die vragen hebben gesteld over de Angola-kwestie, uit te nodigen voor een bezoek op Portugese kosten aan dat gebied. Zij kunnen zich dan zelf overtuigen hoe het er werkelijk voorstaat. „Sietse Bosgra”, zegt hij, „de leider van het Angola-comité,

mag ook mee. Wij zullen hem echt geen haar op zijn hoofd krenken."

Maar de ambassadeur vraagt zich niettemin af of het allemaal verschil zal uitmaken. Hij vertelt dat hij het rapport van de Internationale Arbeidsorganisatie gestuurd heeft naar mevrouw Thomassen, de echtgenote van de Rotterdamse burgemeester. Zij was een vurig aanhangster van het Angola-comité. De ambassadeur zegt een brief van haar te hebben terugontvangen, waarin zij toegeeft dat er van die „dwangarbeid-beschuldiging" weinig overblijft, maar zegt niettemin toch het Angola-comité te zullen blijven steunen.

De gezant wijst dan er op dat de guerilla-benden vanuit het buitenland opereren en doorgewinterde communisten zijn en niet veel te betekenen hebben. Dr Fernandes zegt verder het volgende:

„Want laten wij wel even vaststellen", zegt de ambassadeur, „dat het doorgewinterde communisten zijn. Ik heb hier de toespraak van de leider van de guerilla-organisatie M.P.L.A. — Agostinho Neto — die onlangs op een congres van zijn Russische vrienden zei: Wij beschouwen de communistische partij van de Sovjet-Unie als een van de belangrijkste machten, waarop wij steunen bij de ontwikkeling van onze vrijheidsstrijd".

Dr Fernandes heeft ergens medelijden met de goedgelovige Nederlander die geld geeft voor „leermiddelen en medicijnen", voor de z.g. „bevrijde gebieden van Angola".

Hij zegt: „Er is nog nooit een boek gedrukt of gekocht, want er is geen centimeter gebied onder controle van de guerilla's. Voor het geld worden uitsluitend wapens gekocht. Daarvan hebben wij de bewijzen in handen. Juist omdat ze met guerrilla's zo weinig succes hebben, maken ze extra lawaai in de westerse landen. Het is verbijsterend te zien hoe snel men daar dan door de knieën gaat, hoewel het aan de andere kant begrijpelijk is, gezien de bedreigingen.

Maar Nederland schaaft zichzelf meer dan Angola. Weliswaar nam Nederland een kwart van de totale Angola-koffieproductie af, maar onze koffie is van uitstekende kwaliteit en naar verhouding goedkoop. Daar is altijd een koper voor te vinden, terwijl Nederland zal zijn aangewezen op duurdere koffie van slechtere kwaliteit."

Overigens vraagt dr Fernandes zich af waarvandaan Nederland dan wel zijn koffie moet betrekken. Brazilië, Colombia, kortom alle koffieproducerende landen hebben regimes, waar de communisten het niet mee eens zijn.

„Het ergerlijk van de hele zaak is," zegt hij, „dat in feite Moskou bepaalt welk kopje koffie de vrije Nederlander zal drinken." En terwijl hen opstaat om een lunchafpraak na te komen, besluit hij: „Wanneer ze consequent zijn, drinkt Nederland spraks helemaal geen koffie meer."

Verhouding tussen de rassen

De synode van de (synodaal) Gereformeerde Kerken heeft besloten niet te participeren in de financiële steun welke door de Wereldraad van Kerken wordt verleend aan de z.g. anti-racistische „bevrijdingsbewegingen". Deze „bevrijdingsbeweging" trachten hun doel met geweld te bereiken en zijn in ieder geval voor een deel communistisch.

In de discussie op de synode over deze materie heeft zich ook Mevr. Prof. dr B. Siersema laten horen. Deze zeer intelligente en zeer geleerde dame heeft een tijd lang aan de universiteit in Nigeria gedoceerd en kent de situatie door en door. Momenteel is zij hoogleraar aan de Vrije Universiteit.

In het Friesch Dagblad vonden wij over het optreden van prof. Siersema op de synode het volgende.

„We hadden ons wel eens wat bescheidener kunnen opstellen ten opzichte van Zuid-Afrika, zei mevrouw prof. dr B. Siersema de leden van de gereformeerde synode verleden week. We weten hier geen raad met het probleem van de Ambonnezen, die in kampen buiten de bebouwde kommen wonen en we hebben onze zogenaamde gastarbeiders opgetast in mensenkampjes. Waar halen we het recht vandaan om de Zuid-Afrikaners met de bijbel om de oren te staan als zij proberen de gescheidenheid te verdedigen? Wij zijn een volkje van farizeeërs, merkte prof. Siersema op. We zetten een grote mond op, terwijl we niet eens begrijpen waar het om gaat. Ook in Zuid-Afrika wil men wel een andere methode, maar men ziet geen betere oplossing. De weg, die nu wordt gegaan vindt men de minst slechte. De apartheid is een noodoplossing. Onze Nederlandse theologen moeten zich niet verbeelden dat zij de bij uitstek deskundigen zijn, die de regering van Zuid-Afrika de oplossingen kunnen bieden.

Prof. Siersema pleitte ervoor dat de kerken in Nederland het gesprek met de kerken in Zuid-Afrika gaande houden over wat het Evangelie zegt over recht en gerechtigheid. Maar er schijnt vaak geen begrip en geen vriendelijk woord te zijn voor de broeders die daar met ontzaglijke problemen worstelen.

Mevrouw Siersema zei geen pleidooi te willen houden voor de apartheidspolitiiek van de Zuidafrikaanse regering. Wel wilde zij opwekken tot meer bescheidenheid en het zich onthouden van vermaningen aan het

adres van de leden van de kerken in Zuid-Afrika. Wat dat laatste betreft — het spoedig klaar staan met vermaningen — kreeg ze haar zin. In het besluit van de synode met betrekking tot de hulpverlening aan door discriminatie getroffen werd niet gesproken over vermanen van mensen in Zuid-Afrika, hoewel er aanvankelijk wel werd op aangestuurd dat het woord vermanen in dit verband zou vallen.

Wij hebben er hier geen voorstelling van met welke problemen de mensen in Afrika te worstelen hebben, zei prof. Siersema, die er vooral de nadruk op wilde leggen dat de apartheid vaak geen gevolg is van ideologische verschillen of een zaak van rassen en gelaatskleur, maar van leefgewoonten. Allerlei groepen van mensen — blanken en niet-blanken — hebben hun eigen eeuwenoude gedragspatronen. Elke poging, om die gedragspatronen plotseling te veranderen, is tot mislukken gedoemd."

In het rapport over de bovengenoemde kwestie was ook opgenomen een brief die prof. Siersema had gezonden aan een radiospreker die zijn visie op het rassenprobleem had ten beste gegeven. Uit die brief nemen we het volgende fragment over.

„Ik voel mij niet superieur aan mijn Afrikaanse buurman omdat ik ongedierte uit mijn huis tracht te houden en hij niet; maar ik heb er wel bezwaar tegen dat hij zijn etensresten uit het raam gooit zodat er honderden kakkerlakken uit zijn tuin in mijn keuken komen (prof. Siersema heeft in Afrika tussen kleurlingen gewoond, red.). Ik voel mij niet superieur aan hem omdat ik mij regelmatig was en hij en zijn vrienden niet; maar ik heb er wel bezwaar tegen dat hij zes van die ongewassen vrienden te slapen legt onder de gemeenschappelijke trap in ons blok flats, zodat ik ze in mijn slaapkamer kan ruiken. Ik voel mij niet superieur omdat mijn man mij nooit slaat; maar ik sta wel met knikkende knieën en met kippevel aan de grond genageld als ik hoor hoe mijn Afrikaanse buurman zijn vrouw afranselt tot ze halfdood blijft liggen in het huis aan de overkant. Ik voel mij niet superieur aan mijn Afrikaanse buurvrouw omdat men mij en niet haar heeft geleerd dat een dier ook gevoel heeft, maar ik moet er letterlijk van overgeven als ik dat gepiep moet aanhoren als zij weer een op de markt gekochte kip, die niet meer in haar volle koelkast kan, drie dagen in haar keuken (onder de mijne) vers houdt door 'm niet te doden, maar de poten te breken.

Ik vind in Afrika de „zwarte levenswijze" superieur aan die van mij, als zij tijdens de hete dag slapen en 's nachts in het koele maanlicht dobbelen en muziek maken, maar ik kan ze niet tot burens hebben, want ik moet 's nachts slapen (en graag met open ramen) om de volgende dag weer om acht uur college te kunnen geven. Ik vind de Afrikaan ook superieur in zijn gave om bij de dag te leven, zonder al die zorg voor „de dag van morgen", waar wij almaar onder lijden. Maar als ik mijn huisjongen een week salaris voorschoot om een hemd en schoenen te kopen, vond ik het wel erg als hij zo dronken thuis kwam dat hij die dag geen werk meer kon doen. En als ik hem ooit een hele maand vooruit had betaald, was hij subiet met het geld verdwenen om een aantal weken vakantie te houden. Vaak dacht ik daar in Afrika: wat doen wij deze mensen eigenlijk aan, met onze verwaten „ontwikkelingshulp" met zijn werkdwang en hartkwalen en zenuwziekten, met zijn tredmolen van negen-uur-op-kantoor-zijn en de rest van de dag binnen vier muren — deze verrukkelijke blijde mensen die spelevaren in Gods vrije natuur, lachend en zorgeloos. Goed ze leven misschien wel twintig jaar korter dan wij. Maar — ze leven dan ook!"

Het is nuttig naar deze en dergelijke nuchtere opmerkingen te luisteren. Er zijn in Nederland heel veel mensen die denken dat zij precies weten hoe alle problemen in de landen tussen Noord- en Zuidpool moeten worden opgelost. Voor hen zijn opmerkingen van mensen die jarenlang midden in de moeiten hebben gezeten misschien een opwekking om wat bescheidener en voorzichtiger te worden.

P.S. Nadat deze Persschouw al gezet was las ik in de krant het volgende bericht:

Naar het Angola-comité heeft meegedeeld, heeft de Portugese ambassadeur in Nederland een lid van het comité uitgenodigd om als gast van de Portugese bezettingsmacht een toernee door Angola te maken.

Het comité heeft deze uitnodiging afgeslagen en de ambassadeur onder meer geantwoord zijn regering niet als de wettige vertegenwoordiger van het Angolese volk te erkennen en hem het recht te ontzeggen om bezoekers naar Angola of andere Portugese koloniën uit te nodigen.

C. V.

ten komen. De kerken dáár kunnen het niet financieren en op dit punt hebben wij hulp toegezegd.

In de loop van 1971 is dat helpen op gang gekomen, althans voor wat betreft de gemeente van 's-Gravenhage-ZW.

We hebben over 1971 uit de kerken ontvangen aan bijdragen, giften en opbrengst van collecten f 21.900,— en speciaal ten behoeve van het bouwproject-Rende „ 16.500,—

f 38.500,—

Dus een groot bedrag, waarvoor we heel dankbaar zijn.

Uitgegeven is voor levensonderhoud van ds P. P. Goossens en voor reiskosten van het gezin naar Soemba f 15.000,— terwijl naar Soemba overgemaakt is voor Rende „ 10.500,—

f 25.500,—

zodat er aan het begin van dit jaar in kas was ca. f 13.000,—

In deze opsomming ziet u niets voor levensonderhoud van goeroe's op Soemba, niets voor de kosten van opleiding aldaar (huisvesting en voeding van de cursisten, enz.), omdat dat nog bekostigd kon worden uit gelden die vóór 1971 naar Soemba werden overgemaakt. We weten nog niet, of eind-1971 daarvan een restant was en hoe groot dit is. Maar wel zal nodig zijn om in de loop van het komende jaar opnieuw „bij te springen".

Als we iets verder zijn, kunnen we een enigszins verantwoorde begroting voor een jaar opstellen. Vermoedelijk zal die ca. f 40.000 zijn, los van wat er nodig is om het project-Rende af te bouwen.

Graag vertrouwen we, dat ook in de komende tijd voldoende gelden binnenkomen. De HERE make veler harten bereid om iets te gireren en om een plaats op collecteroosters in te ruimen voor het Soemba-werk.

U weet toch het gironummer? Postrekening 1768194 ten name van de penningmeesteresse van de zendingscommissie van de Gereformeerde Kerk te 's-Gravenhage-ZW.

Zorgen en moeiten zijn voor onze broeders en zusters op Soemba niet vreemd. Sinds 1952 is er een scheiding, toen onder leiding van goeroe L. Kondamara een groep gemeentelieden zich naast, of beter gezegd tegenover de anderen stelde. En het is daar al precies als in Nederland en elders: zo'n scheur tekent zich in de loop van de jaren scherper af.

Nu zijn er wel pogingen ondernomen, om weer tot elkaar te komen, maar zonder resultaat. Kerkelijke vergaderingen, op Soemba zowel als in Nederland, hebben zich met deze taak bezig gehouden. En nu heeft de synode, die in 1969/70 in Hoogeveen vergaderde, door middel van deputaten aan de kerken op Soemba geschreven: broeders, zoekt elkaar op; spreekt met elkaar, ge zijt in één lichaam geroepen, laat de vrede van Christus in uw harten regeren!

Deze brief is in de vergadering van kerken, die van 14 tot 16 september jl. bijeen was, behandeld en namens die kerken hebben de predikanten Tanahomba en Ringoe de door „Hoogeveen" benoemde deputaten geantwoord. Zij hebben de zaken, waar het om gaat, opnieuw uitvoerig uiteengezet en schrijven dan verder: „Wij zijn ons bewust van de zwakheid en de tekortkomingen van onze kerken... De kennis van Gods Woord is ook zeer gering onder onze kerkleden. Maar hoe zwak we ook zijn, we spannen ons in om het Woord Gods vast te houden als het enige richtsnoer, ons ervan bewust dat Jezus Christus Zelf Zijn kerk vergadert, beschermt en onderhoudt, en dat wij — slechts uit genade — bij haar ingelijfd worden als leden van het lichaam van Christus. Wij roemen niet in onze kerken alsof onze kerken (als menselijke kring) zo goed en waar zouden zijn, maar wij roemen in Jezus Christus, Die Zijn kerk vergadert en ons — ondanks onze zonden — door Zijn liefde getrokken heeft in de gemeenschap van Zijn kerk... Wij willen geen strijd meer voeren over dat woord „kerk" (nl. aan wie dit toegekend mag worden), maar we willen er slechts goede acht op ge-

KERKNIEUWS

Soemba-Borneo (5-6) — Ditmaal iets over geld. Want ieder zal verstaan, dat er voor het werk op Soemba middelen beschikbaar moe-

ven waar de vruchten van de Heilige Geest openbaar worden. Als die vruchten zichtbaar worden in de kring-L. Kondamara, dan willen we wel dadelijk ons met hen verenigen, zonder het nodig te vinden eerst de geschiedenis van de scheurmaking te bespreken. En wat ons betreft: moge de Here door Zijn Woord en Geest goede werken in het midden van onze kerken werken, zodat het licht schijne voor alle mensen en zij getrokken worden tot dat licht, opdat zij, samen met ons, onze Vader in de hemel verheerlijken."

Is dat niet een recht Christelijk getuigenis? Laten wij opmerken, op hoe broederlijke wijze hier naar de Schriften gesproken wordt. De vrucht van de Geest is liefde, vrede, lankmoedigheid (Gal. 5:22).

RENDE-PROJECT

Verantwoording van de giften ontvangen in de periode jan./febr. 1972.

Van particulieren: Mw. TB-B te M. 15,— (2x); Mw. GB te M. 15,— (2x); JB te W. 50,—; WB te Z. 15,—; HB te G. 10,—; DHD te E. 100,—; Mw. ACE te Z. 25,—; Mw. CG-H te A. 100,— (2x); JJG te B. 25,—; HJvdH te N. 15,—; WGFvH te V. 20,— (2x); MGK te D. 150,—; DvdM te B. 15,—; JMM te H. 10,—; Mw. AM te G. 10,—; NN te A. 50,—; HO te TerA. 25,—; FdeR te D. 100,—; AR te M. 200,—; MS te 's-Gr. 20,—; DsS te N. 10,—; JCS te K. 10,—; EV te TenP. 25,—; KV te S. 10,—; PdeV te S. 12,—; HV te H. 10000,—; ABvW te V. 3,—; GHvW te Z. 20,—; FZ te L. 40,—; WZ te M. 30,—.

Geref. Kerk Utrecht: 2000,—.

Via penningmeester S.O.S.: Mw. JCH te Z. 10,—; CCB te U. 50,— (2x); CV te S. 10,— (2x); Mw. TL te Z. 10,—.

Via girorekening ds P.P.G.: Geref. Kerk Haarlem 50,—; AML-R. 25,—; Mw. TL 10,—; Geref. Kerk O. en W. Souburg-Vlissingen 59,59.

U, die eraan meewerkte dat in bovengenoemde periode het mooie bedrag van f 4.564,59 bijeen kwam, heel hartelijk dank namens de kerken op Soemba. Gaan we op dezelfde voet verder?

Uw giften gaarne op girono. 1768194 t.n.v. Zendingcommissie Geref. Kerk, 's-Gravenhage Z.W., met bijschrift „Rende”.

Van ds Goossens kwam bericht, dat er langzamerhand schot in het Rende-project komt. De verwachting is, dat de meeste gebouwen, maar nog niet het hoofdgebouw, half 1972 gereed zullen komen. Dan zal ook de verhuizing uit Mau Maru door ds Goossens en zijn gezin plaats vinden. Voorlopig zullen ze hun intrek nemen in het bijgebouw.

F. H. Faassen-Heuving, penningm.esse

Br D. J. Dral — In de vergadering van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) van het ressort Arnhem, gehouden op 13 maart jl. te Wolfheze, waarbij ook de afgevaardigden van de kerken in de classis Zutphen en twee gedeputeerde dienaars des Woords van de classis Harderwijk aanwezig waren, is br D. J. Dral, na onderzoek naar de vereiste bekwaamheid tot het ambt van dienaar des Woords volgens art. 8 van de kerkenorde, in de gelegenheid gesteld in de kerken te propuneren en beroepbaar verklaard in de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) in Nederland.

Zijn adres is: Zijpendaalseweg 31, Arnhem, tel. 085-422769. Hij is gaarne bereid de kerken te dienen.

RECTIFICATIE

In mijn bespreking van het boek van de Heer Ormel „Een kerkganger zegt er het zijne van” heb ik geschreven dat dr Okke Jager voor de t.v. gezegd zou hebben dat hij de klacht, geuit door Ormel over ondemocratische wijze van handelen door synodes niet begrijpt.

Dr Jager zond me de letterlijke tekst van wat hij gezegd had toe. Daaruit blijkt dat er bij mij een hoorfout is geweest. Dr Jager heeft over synodes niet gesproken in dit verband.

Ik neem de desbetreffende pasage (blz. 322 van deze jaargang) terug, met mijn verontschuldigingen aan dr Jager.

Amelink

RIJSWIJK (Z-H)

CHRISTELIJKE

SCHOLENGEMEENSCHAP RIJSWIJK

havo, mavo, dep. atheneum
Volmerlaan 2.

Gevraagd per 1 augustus 1972

DOCENTEN

voor:

Engels	29 uur 1e gr. 29 uur 2e gr.
geschiedenis	± 12 uur
aardrijkskunde	26 uur v.b.
biologie	29 uur 1e gr.

Sollicitatie is mogelijk naar gedeelten van de betrekkingen, ook door studerende.

Huisvestingsproblemen kunnen over het algemeen worden opgelost.

Sollicitaties en inlichtingen bij de directeur, Volmerlaan 2, tel. school: 070-98.25.07, huis: 070-98.43.82.

In klein verpleeghuis voor chronische zieken wordt voor spoedige indiensttreding gevraagd:

Twee ziekenverzorgsters

of

Twee leerlingen

ter opleiding tot verpleegkundig assistente

van positief christelijke beginselen.

Leeftijd niet beneden 17 jaar.

Sollicitaties te richten aan de directrice Mej. Zr. M. H. Lukas, verpleeghuis „Sonsbeekzicht”, Zijpendaalseweg 41, Arnhem. Tel. 085 - 421120.

VAKANTIEMAAND JULI

volledige woning te huur
à f 225,— per week;
dicht bij zee; pracht duinen.

Telefoon 0 2510 - 25066.

Redactieleden

Ds H. Amelink, Drs H. de Jong,
D. W. L. Milo, Prof. C. Veenhof,
Ds G. Visee, Drs H. E. S. Woldring.

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink, Waal 5, Langerak
(Z.-H.), tel. 0 1843 - 232.

Gereformeerde Persvereniging „Opbouw”

secretaris-penningmeester: W. Kaper, van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Tel. 0 30 - 711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Tel. 0 3404 - 12452.

Abonnementprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 2580477.
Advertentieprijs ... 25 ct per mm.
Familieberichten ... 20 ct per mm.

ZAANDAM

TALMASCHOOL

Wij vragen voor onze school per 1 augustus 1972 een

onderwijzer(es)

van positief christelijke beginselen.

Bevoegd voor j en r.

Medewerking wordt verleend voor het verkrijgen van woonruimte.

Inlichtingen en brieven: W. de Jager, H.d.S., Groen van Prinstererstraat 14, Zaandam. Tel. 0 2980 - 67807.

UIT.

Goed voor U!!!!

Nog enkele Bungalows vrij voor de Paas- en Pinksterweek.

Tot 1 juli en na 12 augustus hebben wij ook nog plaats voor U.

Ter overname aangeboden voordelige Caravans en Vouwvagens.

CAMPING EN BUNGALOWPARK

„Ackersate”

Harremaatweg 26 - Voorthuizen - Tel. 03429-1274

Ons vakantie reisplan 1972

OOSTENRIJK

Alle reizen, ook de kampeerreis naar de Bregenzeralpen, zijn volgeboekt.

Reis/kampeerleider J. Wijnsma, Langgrousterwei 296a, tel. 05192-293

ITALIE

Voor de unieke jongerenreizen naar het Gardameer (Limone) met vele mogelijkheden tot excursies o.a. Venetië en Verona kunnen voor 10 juli en 17 juli d.v. nog enkele namen genoteerd worden.

Duur van de reis 13 dagen. Prijs 495 gld.

Folders op aanvraag.

Inlichtingen Ds S. Wijnsma, Zaan 21, Zwolle. Tel. 05200-32064.